

খোৱিৰোলগী অখনৰা লামায়

“কননা হায়বগে নহাকপু ইমা!
অপঙবী অশোনৰী? মণিপুৰ মণিপুৰ
এহাকী মণিপুৰ!”

– এলাংবম নীলকান্ত (চংলসিনে কদাইদনো ইবানি)

শৈৱেং নেতশিংগী শকলোন

—**শ্ৰীকাংজম নন্দকুমাৰ**

লোৎতনা থল্লৱৰা

মল্লৰা অপুৱা কয়া

অমুক শাফেঙলক্ৰে,

লৈহী চেনৰা লৈশক

অমা ওঁইনা

ওঁইদা পাদৰা কয়া

লৈচল ওঁইনা লেঙলদুনা।

নোংমতসু ইনাজা লাভুনা

কনাদসু কৱিসু হায়ৱখিদ্ৰবা

ঙসিদি খোইৱেল মসা পাইৱদুনা

উলকোল খুদি চাদুনা

লৈকা খুদিং হাইদোক্তুনা

লৈহীতলু পান্ধুৱি।

ওইজৰা ফনৰবা থিবদা

ইকায় ইকি ৰাংম লামা,

লৈখোক লৌইৱৰা

লৈৱাংদৰী হৌৱদুনা

তনৌ-তনৌ পোমশাংনৱক্লিৰা

লৈৱা অদু যৌনা

থিৱিনে নঙনা ওইজৰা।

পোকখিৰা কুইদ্ৰিৰা

—**এম নিলাকুমাৰি**

পোকখিৰিদি কুইখিদি

অদুওঁঙী মতমনি,

ফিৱাল চিংখংপা মখোঙদা য়েংথ-য়েংথ

চেঙ-হুৱাই অদু অমা ময়াম অমা

হঙ্গাম কেৰী মনা মশিং

মীয়ামগী লৈঙক্লী মীয়াম্ম কাজৰা অথেনপোং

পুম্মক পদুনা দিল্লি সহৱদা চংলবেই

নয়ুম নকৈ থাদোক্তুনা

ককচেনা চিনি থিবগুম

অঙানা ফুৱিং খোঙাঙাও মুম্বগুম।

লৈনাংনা পল্লিহল্লৰা

পল নিংখাৱে-কনবিগদৰা ঙাকপীগদৰা কদায়

চিন্গী লান খৃৎকী ৰাখকগী লান

লানগী লান ভাঙনি ঙমংখকী লমখৈগী

মহৈ লৌশঙগী পাউমীগী জনেলিজমগী

অস্মম অঙানগী লঙ্গীদা

মিৎতাংৰা ফাওৰা চৈঙ্গী মতেুনা লঙ্গী চংলি

অখিৰা অহৈৰা কয়াসে

মীয়াম্মা খণ্ডনৰবা অফেংৰা অৱোংপনি

হায়মনৰা ওঁইৱগদা?

লৈবাক ঙক্ৰুৰা লান্ধী পুম্মক

চেম্প্ৰে চেম্প্ৰে সনা লৈবাক মণিপুৰ

মীয়ামগী সাসন মীয়ামগী মিৎহং।

তাজ্ঞা চাৱিঙৈ

—**ৰাজেন্দ্ৰ সাৰুংৰা**

নীংঙৰদি পাঙথোকউ

তাজ্ঞা চাৱিঙৈ মতমদা

মীনসু য়াৱিঙৈ লাইনসু য়াৱিঙৈ।

অফৰদি সং সং

ফভৰবা য়ৈথোক য়ৈশিন।

অমুক হুৱা লাক্ৰুৰদি তাজ্ঞাদে

ঙহিৰা কল্প লুৱা কল্প

মুন্দুনা লৌহৌ নুপা থোকউ।

অফৰদী অশোনৰবী

শৱুক ৰাংলৰা মতমনি।

ঙুসিগী সংসাৱসিদি

মতা অমনি কাউগনু

মৌশোন পুৰুষৰা লৈবদা

হিংৰা ৰাৱৰা মতমনি।

তানগনু লেপকনু তেঙ্কনু

নীংঙৰদি পাঙথোকউ

নীংঙিঙুদা পাঙথোকউ।

তাজ্ঞা চাৱিঙৈদা পাঙথোকউ।

মতেং

—**ড. ৰঞ্জিৎ মঙাং**

থাজগী মঙাল নীংথিৰা

মালেমগী মতেং লৌবনি।

খুৱাইগী মতেং য়াওদা

এখক হিংৰা য়াৱৌ।

মালেমগী মতেং ফলৰা

চাওখংপা লমদম ওঁইগনি।

কাউঙমদৰা জুন থা

—**বি মঙাং**

নীংশিংলকই জুন ১৮

কুম্জা ২০০১গী মীয়ামগী ঈহৌ

কাউৱেৱাইবদা অমন্তা নুমিং

নীংশিংদুনা লৈহৌৱনি তাইবঙসিদা

জুন ১৮গী মীয়ামগী ঈহৌ

হৌনকৰা তৌদনা হৌৱকখিৰা

খৌনা ফৰশিংগী শুথাবা

ইপা ইপুশিংগী হাঙক্লী

লু তেংদা য়াওৱিৰা

মখোমগী খৌনা লিংজেল

হৌজিক লেংদনা লৈৱি

মায়কৈ সলাই খঙদনা

ইৰৈপাক কন্দৰা য়াদে খোলাউদা

মশীং থিঙমদৰবা মীয়ামগী

থম্বোয়গী কল্পৰা ঈহৌ

মৰৈপাক নীংবগী মখৌনা

নোংম কপ্পা লেঙ্গগী

ইন্দিয়া গৰ্ভমৰ্শকী য়ানচে

কুম্জা ২০০১ জুন ১৪গী চতি

সিজ ফয়ৱ ৱিডাউট টেৰিটোৱিএল লিমিট

ৰাওঁশিং অসিদৰী হৌৱকখিৰা

খৌশিাওনৰবা মীয়ামগী ঈহৌ

ষ্টেট এসেমব্লি বিল্ডিং

তাক্ৰোই ওলহনখিৰা নুমিং

নীংশিংদুনা অদুম লৈহৌৱনি।

বেল্লেক দিল্লৱেসন ৰাৱোলনা

নাকল অমগী মিৎয়েংদা

লৈঙক্ল হোৱা লুৱা লৌত্ৰবদি

চহী ২০০০গী পুৱাৰী লৈজৱৰা

নীংতল্লৰা মণিপুৰ খোঙ্গাওনৱল্লগা

কুম্জা ২০১৫গী ওগষ্ট ৩গী

ফ্ৰেমৱৰ্ক এণ্টিমেট অসিনা

কুম্জা ২০০১গী ঈহৌ অমুক লাকহল্লগুমসি।

মপুগী লীনা

—**ড. নিৰ্মলা ৰাজকুমাৰী**

চৌনানা মশীং খঙদ্রসু

থম্বোয়না মকুপ তাত্ৰসু

ৰাবকী পদোম লোমত্ৰসু

পিৱাংনা লেপ্ত তাত্ৰসু

ৰাক্ষচৱোই কনাদসু

চৌনানা পীৱশ্মী যৌনাসু

লুশিল্লেক্ৰে পুন্সিসিসু

মপুনা পীৱিৱকই মায় পাকপসু

থেংনৱকই মীখোই মীহেনে কয়াসু।

খঙলৰবা থম্বোয়গী মহাওসু

খঙলকই পুন্সিগী ৰাহছোক্‌সু

এবু ঐ ওঁইহনবগী থাগংচৰি তাইবঙ মপুসু।

চংত্ৰবদা নহাক্ৰা

—**সুম্মিতা চুখাম**

থাপোক্তুনা চংত্ৰবদা মহাক্ৰা

খাল্লুৱগনু লঙ্গীদুদৈ মহাকপু

কায়ৰবা থম্বোয়গী মেচাক্ৰা

চাক্‌ত্ৰক্তুনা থাংত্ৰৰা খোঙথানিং।

লাপত্ৰবদা নফমদৰী ঙসি

কৱিগী কৌদুনা কল্পি

উংলনু নুশি শাবা নচেী

ওক্ৰে মীনদ্বগী চিৱোলা

তাওজক্‌ই ঈৱাগী নুংশিৰদা

খওঁইবিবিদে অশেংৰা নুংশিৰা

ইৰাক্ৰগততা খঙলকই ঙসি

তামত্ৰৰা মহাক্কী মণ্ডন।

অহাঙৰা নঙদি ঙাইখোকো

—**সমৱজিৎ লাংওনৰা**

যৌৱক্লবদা ইয়ুম শঙ্গাইদা

পল্‌মলগী মোমোন মীনোকসু উজৱে

মকা লামলে অহেইননা

অফা-অপুৱৱৱা পুহসু

নোলকি ওঁইনা মাঙখৱে

অকি-অখং কয়াসু

অচুদুঙ্গী মকাদা চঙত্ৰে

অচৌ অশাং কয়ানা

লান্দীদা লালুপ কাত্ৰে

নুপী ওঁইবীগী পুন্সিবু

নমজা নমথেক্ৰবা কয়াদি

শৱোই ঙাৱৌই চাক্‌খাক তমত্ৰে

মীনুশি খঙখিৰবা কয়ানা

লাইজ ইৱোলনুংদা পুথত্ৰে

কলক য়েংথিৰা কয়াসু

অয়ো নাহে চনত্ৰে

পুন্সি পাউখুম ফলবসু

অহাঙৰা নঙদি ঙাইখোকো।

ফোন্দা

—**লাইশ্ৰম শ্যামো**

ফোদা থৱায়নি

ফোদা হকচাংনি

ফোদা লুপচৰা

ফোন্দা ঙাওজৰা

ফোন্দা উম্মাখিৰা

ফোন্দা খঙম্মাখিৰা

ফোন্দা নুংশিনখিৰা

ফোন্দা কায়নৰা।

ফোন্দা খদ্দবদা

ফোন্দা অতাহুদী

ফোন্দা চৰোক

ফোন্দা পিৱাং

ফোন্দা কৌখোকখিৰা

ফোন্দা চিকখনৰা

ফোন্দা পাঁথেক্ৰবা

ফোন্দা হুন্দেক্ৰবা।

ফোন্দা তেংথাৰা

ফোন্দা নিংঙমদৰা

ফোন্দা ৰাৱৌৰা।

ফোন্দা কামৰা

ফোন্দা অমাঙৰা

ফোন্দা অৱানৰা

ফোন্দা য়েক্ৰবা।

অচানৰা মনাই

—**জীশ্বি তোত্ৰম**

মপুনা চানৰা মনাইনি এদি

মপুগী য়াকা য়েংলিৰা,

ইফববু ওঁইৱো, ফভববু ওঁইৱো

মহাক্ৰা হায়বদুতনি ইনৰা ঙমনৰা হোংনজৰিৰা।

মহাক্ৰা হায়বনা অৱোইবনি

মহাক্কী থবক্ৰা থবক্লি।

মহাক্কী থৌশিং কয়া অমনশু

মী-৷ তৱিৱনি এগী যৌইনশিঙম।

কল্পিবনি অকনৰা নোংলৈ নুংশিং কয়াঙ,

মচু কয়ানা চুসল্লৰা পুন্সি অসিনা।

অমুক -ৱহন অমুক নেমহন,

শাৱৱি মনিং তৌনা

হায়ৰা ইনৰা

মপু নিংৰা হুইগুম।

ওঁইনিংখিৰদি নচেঙ ঐশু অশুম্মা

ক্লীমদি মাল্লৱগনি মখোয়গা

থাৰিৱহুৱা কৈৱাক্লি মখোয়গীদি

লৈকুং লৈৱাইনা পোন্ধুবনা

থেংত্ৰে নোং ঙানৰা ঐগীদি।

ঙাইহাক্কী লন-থুমগী মপুশিং (Small-Time Property Owners)

– **ৰোবাৰ্টো আৰ্লচি**

নুমিদাংদু, চাক তেঙ্কৰা মত্ৰু, ফুৱসিআনা মাগী নুপা, জোন্ধিনদা পাউ্ডি তম্বী :

– “নাঙ খঙঙ্ৰা? এনা খনবদদি থংবৰা ঘূম অসিগী নুপা অসি মানা ঘূম শাৱিৰা লাইৰবা নুপাদুকী পোং

চৈ হুৱাল্লগা পুৱকপা মাল্লা।”

জোন্ধিন্দু মাগী অহাপ্পা মিং নাকল অদোমদা চেপ্পা মমিং শুক্ল মাগী নুপীদা য়েংলকই :

– “নঙনা কৱম হায়না খঙলিৰা?”

– “অদুৱোৱো ঙসিদু মমশুক তৌৱকপা তাজাদুনা মহাক হক্লকই, থেলা গাড়ী অমা পিক থম্মা চেক মক্লপ হাপুৱা, উনৰা বোড়না কৃশশিন্দুনা ইশিল্লকই।”

– “মদুবু ওঁইখাক্লৱনে?”

– “ঙৱাংসুনি মানা সেগাদা য়েপুনা টাইলস মপাক খৱা পুৱকপদু, বোড় শেগায়বনা য়োমশিন্দুনা, এনা মচি খৱা উইহাবি।”

– “ও! অদুদি হুৱাল্লকপা ওঁইৱহসু য়াই।”

– “মামি হায়মী ... ঐ মুম্মা খঙবনি, নোংমসু মানা থবক অতোপ্পা অমা শুৱিঙৈ অদুম তৌবনি।

অহানবদদি মহাক ঙ্ৰা হক্লক্লনি মাগী গাড়ীলু ইন্দুনা, অদুনীদি মাগী থবকু লৌশিংশকপা মতংদদি সুম

থেঙনা মন্ত্ৰগা হক্লক্লনি, মাগী গাড়ীলু মন্ত্ৰে পুহুদা কৃশশিন্দুনা। অদুনা মাৰ্চি হুৱাল্লকপা পোংখক্তনা মাগী

থেঙনাও থৰবা থাকল অমা চনৰা কোৱৱল্লনি :

ৰা কয়া ঙাঙান্দৰা জোন্ধিা তপ্পা খুহুই :

– “তৌসনু অদুদু হুৱাল্লগা কৈনা অমা শাব-খোংপসি অৱায়ৰা লঙ্গিনি, নঙসু তৌৱোদনা মীনা কক্লক্ৰবা।”

অদুকী মটৈ-মনাওৱু ৰা মখা তনত্ৰে। চাক চবসু ত্ৰুনি ত্ৰুনি চত্ৰে। জোন্ধিন হায়বসি দলালী চবগী থবক তৌবা নুপানি, ব্ৰোকৱনি। লন-থুম য়াম্মা লৈজবদা। অদুগা মমিং নাশ্মসু অহাঙ্গনি, অদুনা লেঙু য়াদ্ৰে।

অদুবু মাগী নুপী ফুৱসিঅদু নুম